TOTUL PE O SINGURĂ CARTE

Dorel Dorian

APARIŢIA neaşteptată în birourile serviciului de anchete criminalistice a devotatului meu SH 12 produse o adevărată stupoare.

Ce zi! Cîte proteste!

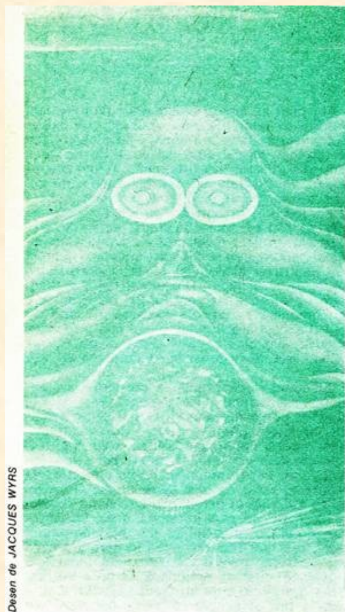
Colegii mei — încă mai dăinuia moda anchetelor colective — se aşteptaseră, cred, să vadă intrînd un robot, o instalaţie de înaltă perfecţiune cibernetică, un colos de superconexiuni, în sfîrşit, ceva în genul roboţilor imaginaţi îndeajuns de naiv pe la sfîrşitul secolului al XX-lea, dar în nici un caz... un coleg atît de neajutorat, cum le apărea, poate, în acea primă zi. Pentru că SH 12, şi o spun cu mîndrie, avea într-adevăr înfăţişarea celui mai modest şi mai banal dintre salariaţii posibili ai unui serviciu periferic de administraţie.

Figură de anchetator? Nici un moment!

Jovialitate? Zîmbet enigmatic? Privirea circumspectă? Nu, asta nu-l învăţasem. În schimb, ştia despre colegii mei tot ceea ce ştiam eu: preferinţe, reacţii intrate, cum se spune „în reflex”, automatisme prezente frecvent în limbaj (şi în gîndire), orgolii (anchetatorii sînt doar prin excelenţă orgolioşi) şi toată suita de „tabieturi” profesionale. Mai mult chiar, SH 12, parcurgîndu-le critic lucrările, le cunoştea limitele, descoperind, nu la puţini dintre ei, sisteme de anchetă vechi, rutiniere; grave anchilozări deductive; cea mai variată gamă de inerţii. Şi, ca un bun coleg, hotărît să-i ajute, SH 12 (dacă era întrebat) le spunea tot ce gîndeşte... O, cît de rău îmi pare, dragul meu SH, că nu te-am învăţat să ai tact, că n-am încercat să te „umanizez”... Dar m-am îndepărtat, cred, de la subiect.

SH 12 (asupra numelui său voi reveni ulterior) produsese o adevărată furtună. Dar o furtună fără voia şi înafara lui, deoarece, evitat deseori, informat pe cît posibil greşit, suspectat chiar, solicitat să rezolve cele mai evidente aberaţii criminalistice, el îşi vedea totuşi de treburi, comunica soluţionările optime, ipotezele cele mai probabile şi răspundea, la rîndul lui — ceea ce irita cel mai mult —, cu întrebări. Şi — vai! — cîte întrebări neplăcute lansa prea tînărul meu coleg SH!

Fără să şi-o fi propus, SH devenise astfel, în numai cîteva zile, o personalitate excesiv disputată şi, cu toată discreţia pe care o solicitasem colegilor mei, se vorbea despre el mult prea mult în cafenele, pe stradă, acolo unde ca-ntotdeauna ştirile, chiar şi cele mai exacte, se amplifică, se deformează, creînd un curent de curiozitate exagerată.

Şi faţă de cine? Faţă de naivul meu SH 12. Naiv, pentru că, în pofida maximei sale raţionalităţi, el nu avea pe atunci (abia pe urmă i le-am adăugat) dispozitivele minime de protecţie împotriva meschinăriei, invidiei şi a prejudecăţilor, mai ales... Să trecem însă! SH 12 înregistra, selecţiona, compara, dar nu ştia să desfidă, să ridiculizeze conştient anacronismul; şi nu ştia să rîdă.

Iniţialele sale, care, în intenţia mea, urmau să particularizeze şi să delimiteze acest nou tip de selector (un selector heteroclit, „care se abate de la normele obişnuite; ciudat; bizar; diferit”) erau acuzate ca fiind inspirate de numele lui Sherlock Holmes. Ceea ce, atît mie, cît şi lui SH 12, care „studiase” îndeaproape toate lucrările lui Conan Doyle, ni s-a părut aproape... seducător. În fond, ce-ar fi fost, dragul meu SH 12, să confirmăm prin succesele tale această amuzantă ipoteză? Ne-au bănuit a fi

chiar atît de orgolioşi? Să acoperim prin competenţă... orgoliul! Şeful meu din perioada aceea, bătrînul Lazaridis, criminalist mai mult decît experimentat, înţelegînd, se pare, dificultăţile prin care trecem (dificultăţi legate, după cum spuneam, de unele imperfecţiuni tehnice ale lui SH), ne propuse să plecăm la una din cabanele-laborator pe care serviciul nostru le deţinea pe atunci în frumoasa regiune montană ARW-042. Acolo urma, de data aceasta împreună cu SH 12, să-i desăvîrşesc selectivitatea autoprogramării, protecţiile şi să elaborez cîteva noi circuite de aşa-numit „sînge-rece”, „absurd-ilar”, „acceptor-tact”, de necesitatea cărora bunul meu SH 12 nu părea prea convins, dar faţă de care întîmplările care au urmat — şi în primul rînd „moartea mea”, la care SH a fost cît pe ce să asiste — aveau să-i anuleze rezervele.

Pe scurt, am plecat împreună cu SH 12 spre cabana-laborator, care ne fusese atît de binevoitor şi exclusiv acordată. Ruta aeriană spre zona ARW-042, nu prea atrăgătoare pentru SH, era pentru mine prilej de nostalgice reverii: renunţasem la vechea mea pasiune pentru călătorii, renunţasem la întreaga poezie a decorului natural, renunţasem la tot ceea ce cîndva se numea „viaţă personală”, pentru a crea acest selector heteroclit, acest acuzat descendent al lui Sherlock Holmes, acest robot menit să ne apere împotriva imperfecţiunii umane... N-am investit oare prea mult? Nu sînt azi prea bătrîn? Şi la ce bun tot acest efort de perfecţionare a unui selector care...

Dar SH 12 îmi întrerupse raţionamentele (le urmărise oare?) pentru a mă informa că 5 dintre cei 29 de pasageri ai supersonicului în care călătoream ne-au privit cu o frecvenţă mult superioară mediei de curiozitate legitimă pe care o manifestă, de regula, între ei chiar şi călătorii unei rute mai puţin obişnuite. Cei cinci, pe de altă parte, încercau în mod evident să-şi disimuleze atenţia pe care ne-o acordau (disimularea, urcînd spre 92 la sută, fiind iarăşi mult peşte medie). Unul din cei cinci îi supraveghea totodată pe ceilalţi patru, care, între ei — după cum mă convinse SH, matematic — nu se priviseră decît accidental.

Nu mai încăpea îndoială, eram urmăriţi. Intenţia unei călătorii incognito eşuase şi nu-mi mai rămînea decît sa stabilesc mobilul acestei urmăriri. (Lazaridis mă avertizase că noutatea lui SH 12 ar putea să intereseze, şi să alarmeze chiar, anumite servicii străine, dar eu văzusem în cuvintele lui doar una dintre subtilele sale forme de a mă elogia indirect.) SH 12, între timp, apelînd la circuitele sale de selectare memorialistică, mă anunţă că printre cei patru urmăritori a recunoscut figura unui delincvent notoriu, recent eliberat din închisoare, şi chipul unui spion despre care se zvonise într-o vreme că s-ar fi sinucis. Ceilalţi doi „nu-i spuneau” nimic, nu-i mai „văzuse” niciodată (nu existau sub nici o formă în fişierele serviciilor de anchetă), deşi SH nu ezită să declare că fizionomic şi psihologic unul dintre ei are ceva din tipul „dezaxat”, iar celălalt reflectă o gravă stare de nemulţumire faţă de propria persoană. Cel de-al cincilea încetase să ne mai privească; SH emise chiar ipoteza unei simple coincidenţe, probabil în raport de 39 la sută, deşi mă asigură totuşi, printre altele, că şi pe al cincilea urmăritor (dacă ne urmărea) l-a mai „văzut” de cel puţin două ori sau că „seamănă” cu o persoană pe care a mai văzut-o de două ori.

Cînd am coborît din supersonic pe micul aeroport din apropierea cabanei ARW-042, am avut grijă să anunţ prin postul local de radioficare că ziariştii sosiţi pentru conferinţa de presă a anchetatorilor, Teo Celan şi SH, sînt rugaţi să se prezinte în aceeaşi după-amiază în sala de conferinţe a cabanei-laborator.

— E o cursă prea ieftină — îmi comunică telepatic SH.

— Dar tu însuţi mi-ai spus că am de-a face doar cu un delincvent oarecare, cu un tip oarecum „dezaxat”... Ca să nu mai spun că în felul acesta vom întreprinde cel puţin o triere. Ai o altă propunere, SH 12?

— O completare — îmi răspunse el. Treci pe la casa de bilete şi reţine două locuri pentru cursa de mîine. În felul acesta, ştiind că mîine plecăm, îi vom obliga să profite de

„conferinţa” de astăzi. Vor încerca să acţioneze mai prompt.

Fireşte, m-am conformat. Nu mică însă mi-a fost surpriza cînd, părăsind casa de bilete, am constatat că SH mă pune în situaţia de a-mi duce eu singur valizele.

— Scuză-mă, te rog — îmi transmise el prin acelaşi circuit telepatic, e preferabil să nu fie absolut clar pentru urmăritori cine-i Teo Celan şi cine-i SH; pentru că nu-şi vor închipui, sper, că robotul merge cu mîinile în buzunare, în timp ce creatorul său cară cavalereşte bagajele. În după-amiaza aceleiaşi zile, la orele 17, se prezentară la cabană toţi cei patru următori. Aşa cum convenisem cu SH, nu le-am cerut legitimaţiile de ziarişti, dar trei dintre ei ni le prezentară din proprie iniţiativă. (După cum mă informă SH, legitimaţiile erau falsificate recent, două din cele trei chiar în dimineaţa respectivă.) Toţi patru — aparatele de radiografiere ale lui SH se dovediră din nou infailibile — erau înarmaţi cu cîte un revolver, în plus, doi aveau pulsul simţitor accelerat, unul — normal, în timp ce de la al patrulea — bănuit de noi a fi spion — SH nu receptă nici un fel de puls.

E necesar să adaug că SH 12 s-a recomandat a fi Teo Celan, eu m-am recomandat drept SH, ceea ce nu surprinse însă pe nimeni. Delincventul doar — cel considerat de SH drept delincvent — arboră un surîs care nu mi se păru cel mai potrivit pentru situaţia dată. Dar, în sfîrşit...

În conformitate cu planul stabilit cu SH 12 am regretat — cu voce tare, fireşte — că n-au venit toţi ziariştii pe care i-am aşteptat la această conferinţă de presă şi apoi, la fel de ospitalier, m-am oferit să le prezint în amănunţime cabana, astfel încît fiecare dintre ei „cunoscînd bine topografia (totul pe tonul unei glume), să poată părăsi conferinţa oricît de urgent şi oricît de nevăzut ar dori”.

Revenind în sala de conferinţe — la ARW-042 întunericul coboară în jurul orelor 17,30 —, am aprins candelabrele, i-am invitat pe oaspeţi să ia loc în fotolii şi să folosească, dacă doresc să înregistreze pe bandă discuţiile, prizele

automate de înregistrare existente la fiecare fotoliu. SH (declarat de mine drept Teo Celan) interveni însă, scuzîndu-se că prizele, neverificate de mult, prezintă o defecţiune; simpla apăsare pe butonul înregistrator ar provoca un scurtcircuit general, ceea ce ne-ar obliga — sugeră el — să continuăm discuţia pe întuneric.

— Asta n-ar fi grav, ripostai eu, tot în glumă; pervazul ferestrelor este fosforescent, tocul uşilor la fel, aşa că cei care vor dori să părăsească sala de conferinţe vor găsi un prilej şi o modalitate excelentă.

În timp ce le ofeream „ziariştilor” o băutură răcoritoare, SH 12 reintră în fugă în sală, anunţînd public că de la Centru ni se cere să anulăm conferinţa şi să ne întoarcem cu primul supersonic, respectiv cel care avea plecarea peste 11 minute.

Dar abia îşi termină SH comunicarea că un scurtcircuit general ne lăsă în întunericul cel mai desăvîrşit. S-au auzit aproape simultan o împuşcătură, un ţipăt, un zgomot, ca cel provocat de un corp care se prăbuşeşte; la cîteva fracţiuni de secundă, zgomotul, cu o anumită rezonanţă metalica, pe care-l determină aruncarea unei arme. în continuare, două zgomote similare — deci ale altor două arme aruncate —; într-un tîrziu, al patrulea zgomot, produs tot de o armă, considerată ca şi-n cazurile anterioare, probabil, un periculos corp delict, şi, pentru a spori şi mai mult confuzia, un al cincilea zgomot: de armă aruncată, consecutiv, pe podea.

Abia atunci SH a reaprins lumina, iar eu m-am aplecat să ridic cele cinci revolvere. Nimeni nu era rănit, iar cei patru aşa-zişi ziarişti se priveau uimiţi, neînţelegînd încă foarte clar ce se întîmplase.

SH verifică între timp circuitele de priză ale fotoliilor — cei 4 au fost invitaţi să rămînă în tot acest timp la locurile lor —, iar eu, simultan, dacă revolverele aruncate pe jos prezintă sau nu vreo amprentă; însumînd observaţiile mele şi ale lui SH am putut stabili:

Spionul şi delincventul au apăsat aproape simultan pe butoanele care puteau provoca scurtcircuitul.

Al treilea, cel care nu arătase legitimaţia de ziarist şi care avea pulsul normal, a apăsat pe butonul de scurtcircuit după ce acesta se produsese. Deci ipoteza unei corelări arbitrare (ilogice) între intervenţie şi acţiune se confirma, atestînd totodată şi ipoteza lui SH în privinţa unei anumite „dezaxări” cerebro-nervoase a celui în cauză.

Al patrulea, cel mai speriat dintre toţi, înspăimîntat şi de întîmplarea la care asistase, a fost singurul care a încercat să fugă; fotoliul „magneto-uman” îl reţinuse însă la timp. Al patrulea nu apăsase, precizez, pe butonul de scurtcircuit.

Amprente nu prezentau decît două revolvere: revolverul celui ce părea „dezaxat” şi cel al delincventului. Din nici o armă, mă refer la armele celor patru, nu lipsea nici un glonte.

Spionul a fost singurul care a încercat să se răsucească în fotoliu, pe întuneric, astfel încît să poată trage în adevăratul SH 12, în arma lui existînd cartuşe speciale, de o mare forţă explozivă.

Am uitat să adaug că scurtcircuitul n-a fost produs, evident, de nici unul din cei patru. Butoanele de care am amintit nu făceau decît să „fixeze” timpul cînd cei vizaţi de noi ar fi vrut să-l provoace; scurtcircuitul a fost „determinat” în realitate de SH 12, după cum cel care a tras în întuneric, fără ţintă, am fost eu. Or, trăgînd i-am convins pe cei patru că nu mai au nici un motiv să tragă, iar în clipa în care am aruncat revolverul — după ce am simulat prăbuşirea — le-am sugerat, indirect (eu pentru ei fiind ucis) să procedeze la fel. Ceea ce au şi făcut. Dezarmaţi fiind, şi ţinuţi ferm în fotolii, i-am lăsat lui SH plăcerea de a le comunica rezultatele anchetei noastre.

„Cu excepţia spionului — cel fără puls, care primise însărcinarea să-l distrugă pe SH —, ceilalţi trei intenţionau strict uciderea lui Teo Celan.

Judecînd după greutatea corporală a spionului — îşi continuă SH expunerea —, el este doar o „copie mecanică” a unui spion dispărut, unul din primele modele de „roboţi-asasini” cărora, comunicîndu-li-se exact figura şi celelalte date ale victimei, pot acţiona apoi împotriva ei, într-un

moment optim din punct de vedere al celui ce le-a cerut crima. Orientîn- du-se automat şi detectîndu-şi victima chiar şi în întuneric, cu raze infraroşii, acest tip de robot, dotat cu un selector tip „opţiune-renunţare”, n-a mai tras din clipa în care s-a auzit împuşcătura, pentru că zgomotul însuşi i-a blocat circuitul de acţionare. El nu a aruncat arma din mînă, cum au făcut ceilalţi trei; el a lăsat-o pur şi simplu să cadă, deoarece din punctul său de vedere nu mai avea nevoie de armă. Căderea — declanşarea mîinii mecanice — s-a produs practic după 4 secunde (ultima armă căzută a fost a spionului-robot). Împuşcarea lui Teo Celan, sarcină mult mai dificilă, a fost încredinţată, pentru mai multă siguranţă, celorlalţi trei asasini potenţiali, care, după toate aparenţele, nu se cunoşteau între ei.

Delincventul, interesat direct în crimă (ulterior s-a constatat că SH tocmai începuse o anchetă care, într-adevăr, ar fi dus la arestarea lui), a încercat să producă scurtcircuitul, dar a avut surpriza că altcineva a tras cu cîteva zeci de secunde înaintea lui. În această situaţie, a hotărît să arunce revolverul, lăsînd amprente cît mai vizibile, pentru ca, în final, constatîndu-se că din arma lui nu lipseşte nici un glonte, să fie considerat, cu evidenţă, nevinovat. Şi-a dat seama de cursă după reaprinderea luminii, dar fotoliul nu-i mai îngăduia să-şi reia arma.

Tipul puţin „dezaxat” a uitat pur şi simplu să acţioneze butonul de scurtcircuit, a scos arma şi, auzind împuşcătura, a fost convins că a tras involuntar... Dezaxat fiind, nu şi-a luat nici o măsură de prudenţă în privinţa amprentelor. A aruncat arma dintr-o anumită contagiune docilă, ca la organele ce se îmbolnăvesc prin „simpatie”.

Cel de-al patrulea, tipul speriat, n-a apăsat nici el pe butonul de scurtcircuit, de teamă; n-a înţeles nici cine şi nici în cine s-a tras; spaima şi prudenţa l-au învăţat să scoată revolverul din buzunar, învelit în batistă şi să-l arunce.

Ar rămîne de stabilit — mai adăugă SH — cine a programat spionul-robot, cine l-a anunţat pe delincvent că

Teo Celan a preluat amintita anchetă şi, în sfirşit, cum şi de ce au acţionat ceilalţi doi.”

Am făcut un mic semn lui SH, acesta a întrerupt pentru o fracţiune de secundă forţa de reţinere a fotoliilor şi mai căpătarăm astfel două răspunsuri:

Cel de-al treilea „ziarist”, tipul bănuit de noi a fi „dezaxat”, îşi confirma singur fobia: scoase un cuţit şi se repezi spre mine. Fotoliul îl prinse însă din nou, aşa că nu-i rămase decît să-şi exprime „verbal” furia şi nebunia: „Voi distruge toţi roboţii! Pe toţi! Îi voi distruge... Îi voi...”

Cel de-al patrulea îmi oferi o scrisoare-confesiune, care nu făcu decît să confirme drama unui om slab, descumpănit, ratat, ajuns la discreţia şantajelor.

Spionul şi delincventul, conştienţi că pierduseră partida, nu mai schiţară nici un gest.

— Şi ultima problemă — rezumă încă o dată situaţia SH — cine a ştiut de existenţa acestui nebun? Cine l-a eliberat? Cine i-a dat o armă în mînă şi l-a trimis spre noi? Şi cine l-a şantajat pe acest nenorocit?

— Nu te mai obosi SH! Aflînd de nereuşita acestui atentat şi înţelegînd prea bine memoria spionului, cît şi că declaraţiile celorlalţi trei ne vor furniza suficiente date pentru a conchide asupra persoanei sale, cred că „asasinul-organizator” ne va scuti el însuşi de orice anchete suplimentare.

Comunicarăm la Centru capturarea celor patru asasini potenţiali, iar după cîteva ore primirăm, odată cu felicitările de rigoare, vestea că bătrînul meu şef, Lazaridis, bolnav, probabil de o boală incurabilă, s-a sinucis...

— Şi cînd te gîndeşti cu cîtă bunăvoinţă ne-a trimis la această cabană-laborator, remarcai eu.

— Da, spuse SH, acum încep să fiu şi eu convins că pe cel de-al cincilea urmăritor din avion nu-l văzusem într-adevăr de două ori. Dar nu înţeleg totuşi de ce s-a sinucis? De ce n-a continuat lupta?

— Şi-o fi dat seama, dragă SH, că acolo unde eşti tu, el, Lazaridis, a devenit inutil.

— Înseamnă că dumneata îl bănuiai de mult?!

— Sigur că da, SH. De asta l-am şi anunţat ieri că, pentru a-ţi perfecţiona virtuţile tale criminalistice, te-am programat să revezi toate dosarele-anchetă pe care el personal le „rezolvase” de-a lungul anilor. Cercetîndu-le, vom înţelege, dealtfel, de ce pentru acest bătrîn „criminalist” nu mai existau decît două variante: ori dispăream noi, ori el...

A jucat totul pe o carte; şi a pierdut.